

۱۹۶۶

دربارهٔ رهنمودهای آموزشی

۵۰۲۰۸
کتابخانه

دانشگاه ملی ایران

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

رشته علوم اجتماعی

موضوع پایان نامه برای اخذ درجه لیسانس

چگونگی توزیع اعتبارات در بخش کشاورزی در ایران

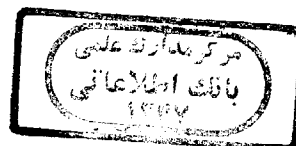
براهنهای استنادی در رجعت

جناب آقای دکتر ایرانپور جزئی

تهیه و تنظیم از:

(عصمت) محمودیه رحیمی

سال تحصیلی ۵۰-۱۳۴۹



۱۹۶۶

فصل اول

نقش شرکت‌های تعاونی در توسعه اقتصادی

تاریخچه بانک کشاورزی ایران

شرکت‌های تعاونی رایفاینز

اصول اساسی شرکت‌های تعاونی رایفاینز

تاریخچه شرکت‌های تعاونی اعتبار

شرکت‌های تعاونی اعتبار و چگونگی تشکیل آنها در ایران

تعریف اعتبار و انواع اعتبارات

فصل دوم

وضع طبیعی و کشاورزی ایران

فصل سوم

وجه تسمیه سالک به‌شرفه و کشورهای در حال رشد

اهمیت صنعت در کشاورزی

لزوم توسعه کشاورزی

نقش کشاورزی در توسعه اقتصاد عمومی ایران

اهمیت کشاورزی در صنعتی شدن ایران

کشاورزی بعنوان منبع اصلی محصولات غذایی و مواد اولیه

کشاورزی بعنوان منبع ارزها

کشاورزی بعنوان منبع مالی و نیروی کارگری

کشاورزی بازار گاوهای صنعتی

لزوم ایجاد رابطه موزون و متناسب بین بخشهای اصلی توسعه اقتصادی

فصل چهارم

اثرات برنامه سوم کشاورزی از مهر ماه ۴۱ تا پایان ۴۶

کشاورزی ایران قبل از اجرای قانون اصلاحات ارضی

کشاورزی ایران در دوره اخیر

وضع کشاورزی و کشاورزان ایران بعد از اجرای قانون اصلاحات ارضی

نحوه اجرای قانون اصلاحات ارضی در ایران

ارزیابی برنامه سوم کشاورزی

فصل پنجم

توسعه اقتصادی ایران در قالب هدفهای برنامه چهارم

فصل ششم

مسائل و مشکلات توسعه کشاورزی ایران

فصل هفتم

اثرات اقتصادی و اجتماعی اعتبارات کشاورزی

فهرست جداول ضمیمه

جدول ۱ توزیع اراضی کف کشور

جدول ۲ سهم بخش کشاورزی در تشکیل محصول ناخالص

جدول ۳ درآمد سرانه روستائی

جدول ۴ عملیات اجرایی مرحله اول قانون اصلاحات ارضی

جدول ۵ عملیات اجرایی مرحله دوم قانون اصلاحات ارضی

جدول ۶ شرکتها و اتحادیه های تعاونی روستائی

جدول ۷ بررسی اراضی زیر کشت محصولات عمده کشاورزی در سال ۳۶ و ۴۶ -

جدول ۸ بررسی میزان تولید محصولات عمده کشاورزی در طول برنامه پنجساله

سوم

جدول ۹ میزان تولید سایر محصولات کشاورزی در سال ۳۶ و ۴۶

جدول ۱۰ میزان تولیدات دامی در سالهای ۳۶ و ۴۶

جدول ۱۱ ارزش افزوده محصولات کشاورزی در طول برنامه سوم

جدول ۱۲ بررسی نسبت تغییرات متوسط ارزش تولید هر یک از فرآورده های -

کشاورزی

جدول ۱۳ ارزش صادرات و واردات محصولات کشاورزی از سال ۴۲ تا ۴۶

جدول ۱۴ مقدار صادرات خرد و ارزش آن از سال ۴۱ تا ۴۶

- جدول ۱۵ مقدار صادرات سبزی تازه و ارزش آنها از سال ۱۳۴۱ تا ۱۳۴۶
- جدول ۱۶ سرمایه گذاری در ماشین آلات و لوازم کشاورزی
- جدول ۱۷ اثرات کود شیمیایی در افزایش تولید در سال ۱۳۴۲
- جدول ۱۸ اثرات کود شیمیایی در افزایش تولید در سال ۱۳۵۰
- جدول ۱۹ توزیع اعتبارات عمرانی فصل کشاورزی و دامپروری در برنامه چهارم
- جدول ۲۰ سطح زهر کشت محصولات کشاورزی در پایان برنامه سوم و چهارم
- جدول ۲۱ میزان تولیدات کشاورزی و دامی در سالهای ۱۳۵۱ و ۱۳۵۰
- جدول ۲۲ ارزش تولیدات کشاورزی و دامی در سالهای ۱۳۵۱ و ۱۳۵۰

مقدمه

نهفت تعاونی شکل کامل یافته همکاری انسانی است که در طی قرون
بنیانگذار تمدن بوده است . و این آنچه که در اینصورت جدید سازمان یافته
که محصول انقلاب صنعتی یعنی عصر پیدایش ماشین می باشد جالب توجه است
عامل اراده و خرد ساختگی آنست که برخلاف ماهیت جبری انحصار گذشته مانعند
دوران بردگی و فئودالیسم قرون وسطی همکاری انسان توانا با عنصر اجباریست
و گروه و جفاقت برای نيل به هدفهای مشترک از روح آزادی و آزاد منشی برخوردارند
نهفت تعاونی که آرمان و پندارهایش فعالیت های اقتصادی . اجتنابی
را با فنی سود جویی افراد و با بقول فرانسوا پرو دانشمند بزرگ اقتصاد حساب
جمعی را جانشین حساب فردی ساخته . جلوه های خاص و متمایز به بخش اقتصاد
تعاونی در جهان داده است .

نهفت تعاونی که فلسفه آن تمام بر ضد استثمار و سود جویی بی منتهای
صاحبان سرمایه است عامل خدمت را رکن اساس این اقتصاد نهفتیاد قرار داد^{ده}
منقب تعاون اقتصادی انسان مادی قرون نوزدهم را که ذاتاً در تقابلی
سود و منفعت بود با انسان نوع دوست و اندیشمندی تبدیل کرد که سرمایه بخشیم
خدمتگزار بشری نگرد و از این رهگذر به همبستگی اجتماعی مفهومی نامتروصیح^{تر}
تعاون را یکی از معجزات اقتصادی قرن گذشته دانسته اند تعاون واپس

به سوسیالیزم و یا کاپیتالیزم ، امروزه در بسیاری از جوامع و برای بسیاری از محصولات کشاورزی مهمترین روش داد و ستد و کسب و کار است . بعنوان مثال در سوئد ۸۰ تا ۹۰ درصد همه محصولات کشاورزی توسط تعاونیها به فروش میروند یا صرف می شوند و ۲۵ درصد کلی محصولات بدون هیچگونه واسطه ای به دست تعاونیها^۱ مصرف میگردند و بطور کلی در کشورهای صنعتی و پیشرفته امروزه در هر زمینه اجتماعی و اقتصادی از مزایای تعاون بنحواحسن استفاده شده است.

کشورهای در حال توسعه برای اجرای برنامه های رشد و توسعه اقتصادی خود که فرض نهایی از آن ترقی وضع اجتماعی و اقتصادی توده مردم می باشد بسبب شرایط خاص خود با کشورهای توسعه یافته صنعتی از لحاظ درجه صنعتی و رشد و میزان سرمایه های موجود و درآمد سرانه و سایر عوامل اقتصادی دارای تفاوتی بسیاری است . تعاون در بطن اجتماع و فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی اینگونه کشورها هنوز آنطور که باید و شاید ریشه نندوانده است و با امکانات تقریباً ناچیز آنکشورها باید در بکار گرفتن این امکانات کامل الهیتها بنحواحسن مورد نظر قرار گیرد . آثار و ارقام نشان میدهند که اکثریت مردم این کشورها در بخش کشاورزی اشتغال دارند و این کشورها الزاماً میبایستی مشکلات اقتصادی و اجتماعی خود را در زمینه کشاورزی و مسائل مربوط بآن یعنی تولید و خرید و فروش محصولات کشاورزی جستجو نمایند .

ایران نیز کشوری است در حال توسعه که در حدود ۶۳ درصد مردم

آن در بخش کشاورزی اشتغال دارند با اجرای برنامه های اصلاحات ارضی کشاورزی ایران از سنت های قرون وسطایی که مانع صدها پیشرفت آن بوده است رهایی یافته . در این تحول عظیم و با وجود چنین زمینه مناسب برای هرگونه توسعه و تکامل لازم است تمام فنون و روشهای علمی جدید در جهت مدد به کشاورزان بکار گرفته شود یکی از مهمترین این فنون و روشها برای کشور ما توزیع اعتبارات از طریق شرکتهای تعاونی در بخش کشاورزی است .

در بررسی چگونگی توزیع این اعتبارات در بخش کشاورزی ایران که موضوع

رساله پایان تحصیلی اینجانب می باشد سعی شده مسائل مختلف اقتصادی و اجتماعی ایران که بهر نحو با موضوع مورد بحث ارتباط پیدا می کند مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد در این تحقیق کوشش شده است که در خصوص اصول و اساس شرکتهای تعاونی طرز تشکیل و تاریخچه آن در جهان و ایران و ظهور کلی در کشورهای در حال توسعه مطالعه و بررسی شود آنگاه تا حد امکان سعی گردیده با توجه به آمارها و اطلاعات موجود و نیز وضعیت خاص جمعیت و اوضاع اقتصادی و اجتماعی ایران اهمیت موضوع تشریح گردد . همچنین سعی و اهتمام بعمل آمده از کتب و نشریات مختلفه و بررسیهای تازه و اصول و ابزار بکار رفته جهت تهیه و تنظیم برنامه های عمرانی

و سایر دستگاههای اقتصادی ایران و سایر کشورهای جهان استفاده شود و -
مسائل واحد امکان مستعد عرضه گردد و تنها از نقطه نظر تئوری بمسائل توجه نشود
در ضمن لازم میدانم از راهنماییهای بی دریغ استاد محترم جناب آقای دکتر
جزئی که در این مورد یاری نموده اند تشکر و سپاسگزاری نمایم .

فصل اول

- ۱ - نقش شرکتهای تعاونی در توسعه اقتصادی
- ۲ - تاریخچه بانک کشاورزی ایران
- ۳ - شرکتهای تعاونی رایفایزن
- ۴ - اصول اساس شرکتهای تعاونی رایفایزن
- ۵ - تاریخچه شرکتهای تعاونی اعتبار
- ۶ - شرکتهای تعاونی اعتبار و چگونگی تشکیل آنها در ایران
- ۷ - تعریف اعتبار و انواع اعتبارات

۱ - نقش شرکت‌های تعاونی در توسعه اقتصادی

منظور از توسعه اقتصادی در يك جامعه افزایش میزان تولید انواع محصولات و خدمات است به تناسب جمعیت جامعه . در هر کدام کله ها و مکتبهای - مختطف اقتصادی عامل خاصی موثر در توسعه شناخته شده است . مثلا آدم - اسمیت و گروهی از اقتصاديون لبرال وجود مؤسسات مناسب را عامل اصلی رشد اقتصادی دانسته اند و برای عوامل دیگری چون شوق چه فعالیت‌های اقتصادی و با جمع سرمایه و حتی دانش ارزش همپایه و همسنگ این عامل اصلی قائل شده اند و همه آنها این عوامل فرعی و ظل ثانوی را عکس العمل فریزی انسان در قبال وجود مؤسسات اجتماعی سازگار با توسعه اقتصادی تلقی میکردند . که بدون آنکه نه مؤسسات امکان بروز و ظهور نص یافت . بالتوس وجود تقاضا و احساس احتیاج - به توسعه را انگیزه اصلی فعالیت‌های انسانی در رشد اقتصادی میدانست و - بعقیده او ظهای تن پرور و احترامی که برای راحت و تن آسانی ارزشی بیشتر تاثلند تا درآمد و ثروت - که از فعالیت و تکاپو حاصل می شود . مستعد توسعه اقتصادی نیستند . هم امروز نیز نظریه بالتوس پیروان فراوان دارد و برای از طلای اقتصادی عامل تقاضا را محرك و علت اصلی رشد اقتصادی معرفی می کنند . موافق نظریه ای دیگر راست تنگی از دانش و معلومات فنی عاقل قطعی سکون و عقب

ماندگی يك طت است . برناه اصل چهار هاری ترومن رئیس جمهور ی اسبق آمریکا برای بسطکلی فنی در کشور های توسعه نیافته بر اساس همین نظریه طرح شده بود . فقدان سرمایه لازم برای رشد اقتصادی بر حسب عقیده بعضی دیگر از اقتصادپون عامل اصلی عدم پیشرفت کشورهای توسعه نیافته است . -
 طبعاً این نظریه هرگاه سرمایه کافی برای توسعه اقتصادی وجود داشته باشد و بکار افتد عوامل دیگر چون تخصص و معلومات فنی به آسانی فراهم می شود و -
 تمام مؤسسات اجتماعی ناموافق با رشد اقتصادی بتدریج از بین میروند و بجای آنها مؤسسات مطلوب با توسعه موجود میآید .

در باره عامل منابع مادی و طبیعی و اهمیت آن بعنوان طت اصلی توسعه اقتصادی نیز برخی مبالغه کرده و گفته اند که در هر کشور سرمایه و تخصص و -
 مؤسسات. احتیاجی در خور رشد اقتصادی به تناسب منابع موجود و شناخته شده آن کشور فراهم می شود و اگر در کشوری منابعی از این قبیل وجود نداشته باشد وجود عوامل دیگر بی فایده است .

حق این است که نظریات مذکور فوق را همگی شایسته مطالعه و درخور توجه بدانیم لیکن به اعتقاد ما چنانکه در جامعه شناسی فرانسه توسط امیل دورکیمه و پیروانش مانند . فوکونه ، موسر به ثبوت رسیده است هیچ امر اجتماعی معلول -

يك طت واحد نیست و در مورد توسعه اقتصادی نیز همچنان که پرفسور آرثلوس اشاره می کند . صرفنظر از منابع طبیعی کافی و طلب فرص و دست دوم اساساً توسعه نتیجه فعالیتهای انسان و کار و کوشش افراد و مجاهدت همه طبقات جامعه است برای توسعه تولیدات غیر از يك سلسله عوامل فرص و تمی توسعه اقتصادی معلول سه طت یا عامل اصلی زیر است .

۱ - سرمایه

۲ - استفاده از علوم و یگار بردن روشهای جدید در کار تولید

۳ - وجود مؤسسات مطلوب در جامعه مانند قوانین - رسوم - عادات و -

سنتهای مطلوب و موافق با توسعه .

در کشورهای در حال توسعه نظام تعاون وسیله موثری برای استفاده از قوانین مکنون و استفاده از فناوری جامعه در تحقق هدفهای رشد اقتصادیست در باره عامل اول یعنی سرمایه شکی نیست که تشکیل و توسعه شرکتهای تعاونی در مناطق شهری و روستاها بهترین راه تجمع مقدرات مالی اندک افراد متوسط - الحال و طبقات کارگرو کشاورز و مستخدم و مقدرات و تجربه در همه کشورهای نشان داده است که با جمع و توسعه قدری و یگار افتادن همین سرمایه ها و پیرانندازها کوچک یا مقدرات مالی مردم طادی و طبقات کم درآمد جامعه است که بازار پسول

وحد بازار سرمایه در یک کشور ایجاد میشود و بسط و تکامل میابد . منابع مالی شرکتهای تعاونی و خصوصاً شرکتهای تعاونی سپرده و وام باشرکتهای اعتباری و اتحادیه های آنها همین پیماندهای افراد جامعه است .

فکر همکاران و اشتراک سالی و توأم ساختن مجاهدتهای فردی در تشکیل سرمایه برای نهد بهدنیهای اقتصادی رفع نیازمندیهای مشترک و جمعی اساس تعینات تعاونی ورن اصول آنست .

اصولاً اعتبارات کشاورزی یکی از وسایل تامین منابع مالی بمنظور سرمایه گذاری در بخش کشاورزی بوده و این وسیله به کشاورزان و مجربان برنامه های زراعی و دامی امکان می دهد تا ضمن تهیه وسائل و ابزار کار درجهت رشد اقتصاد ملی و بهبود تولید و ترقی سطح زندگی خویش گام بردارند . بهر حال از دو عامل اساسی رشد اقتصادی که در مراحل مختلف برنامه ریزی مورد توجه کارشناسان جهانی است یکی دیگر بنابر بردن تکنیک و انجام مطالعات و تحقیق است این امر بخصوص با توجه به اجرای قانون اصلاحات ارضی ایران بیشتر صادق بوده و شك نیست که لزوم سرمایه گذاری سالم و اتخاذ سیاستهای مالی و اعتباری صحیح درجهت تقویت واحدهای اقتصادی و تولیدی پیش از پیش اهمیت دارد . متناسب با توسعه صنایع ماشینی و درن این حقیقت که بهصرفت وسیع کشاورزی محتاج به -

استفاده از تکنیک‌های جدید عوامل وسایل نهی است که همه آنها به پول و سرمایه نیازمندند و شاید دستگاه‌های اعتباری خطرتر میشود . با استفاده از اعتبارات — کشاورزی و راهنمایی‌های فنی در امر توسعه تعلیمات و مشرفتهای در زمینه اطلاعات حرفه ای و روشهای علمی در تولید استفاده جمعی از ماشینها و وسایل و ابزارهای جدید تاثیر شرکتی تعاونی محصول در رفع و کشاورزی قابل توجه پیوسته است اجتماع کشاورزان که هر یک دارای اراضی محدود و مالکیتهای کوچک هستند در شرکت های تعاونی به منظور ایجاد واحدهای بزرگ کشاورزی نتایج زینتی را در افزایش محصولات و بهبود کیفی آنها بار آورده است . زیرا آنها از این طریق است که کشاورزی کوچکتر سرمایه در امر کشاورزی به وسایل بزرگ و قیمت دسترس می‌رسد و در بار بارزه اساسی با آفات دانی و نباتی و همچنین عرضه صحیح محصولات و تحصیل در آمد های مناسب توفیر حاصل میکند .

متناسب با تزییح صحیح و همون اعتبارات کشاورزی و استفاده صحیح از آن در امر تولید و به تدریج قدرت تولید کشاورزان افزایش یافته و همزمان با بهره برداری کامل از زمین و ترقی در آمد سرانه روستائیان مواد اولیه مورد نیاز صنایع تهیه و تقاضای کشاورزان نیز بران کالاها و صنعتی فزونی میگردد . بهر حال از آنجا که اعتبارات کشاورزی جزو یکی قسمت مهمی از احتیاجات کشاورزان میباشد بدون شدت عامل موثری است